

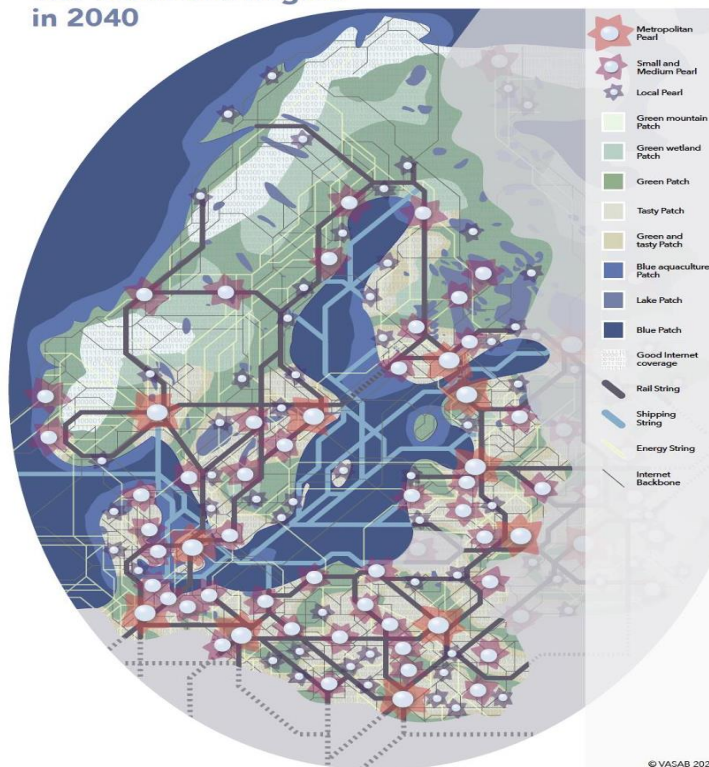
3 Pärnumaa majanduse roll rahvusvahelises spektris ja väljavaated

3	<u>Pärnumaa majanduse roll rahvusvahelises spektris ja väljavaated</u>	6
3.1	<u>Väliskaubandus</u>	7
3.1.1	<u>Kaupade eksport</u>	7
3.1.2	<u>Teenuste eksport</u>	10
3.1.3	<u>Kogueksport (kaupade eksport ja teenuste eksport kokku)</u>	12
3.2	<u>Ekspordi jaotus maakonna siseselt</u>	13

Pärnumaa asetseb rahvusvahelistumise kontekstis soodsas asukohas kahte Baltimaade pealinna ühendaval teljel Läänemere rannikul. Asukohta võimendavad lähitulevikus (sh aegruumiliselt) Via Baltica rekonstrueerimine ja Rail Baltica valmimine. Sarnaselt Harjumaaga on potentsiaali mõttes olulised viie transpordiliigi olemasolu. Väliskaubanduses on maakonna koht (3.) suurem kui koht rahvastiku suuruse osas (4.). Kaupade ekspordis on oluline roll nii mereäärsel asendil (Pärnu sadam) kui ka siinse tööstuse integreeritusel Põhja-Euroopa tarneahelatesse. Teenuste eksporti võimendab turismisihtkohana Pärnumaa koht aastakümneid maakonnana nr 2 peale pealinnaregiooni. Maakonna siseselt on rahvusvahelistumise (sh väliskaubanduse) „veduriks“ Pärnu linn: seal registreeritud ettevõtete arvele langeb ligi kolmveerand Pärnumaa ekspordist.

Pärnumaa majanduse rolli globaalses iseloomustavad kaks mõõdet. Esiteks, asukoht Baltimaade metropolide Tallinna ja Riia vahel koos sellest tulenevate võimalustega. Teiseks, meie ettevõtete panustamine ülemaailmsesse tööjaotusesse.

The Baltic Sea Region in 2040

Joonis 1. Läänemere regiooni visioon 2040. Allikas: Koostöövõrgustik VASAB.

Rahvusvahelises aspektis on oluline, et Pärnu on Tallinna ja selle lähiümbruse kõrval teiseks piirkonnaks Eestis, kus kombineeruvad viis tähtsaimat transpordiliiki (vee-, õhu-, maantee-, raudtee- ja ka torutransport). Ettevõtluse ja väliskaubanduse arengu seisukohalt on sel suur tähtsus. Paremini on kasutusele võetud maantee- ja ka meretransporditranspordi võimalused. Märkimist väärib regionaalsadamate klassi kuuluva Pärnu sadama tähtsus Kesk- ja Lõuna-Eesti „mereväravana“ teatud kaubavoogude osas, potentsiaali ka on reisilaevaliiklusel. Tulevikku silmas pidades on võimalusi Pärnu lennujaamal. Rail Balticu kiirraudtee rajamine (koos peatustega Pärnumaal) toob maakonnale aegruumiliselt lähemale nii Tallinna kui ka Riia, rääkimata sellele trassile jäävatest kaugematest keskustest – see annab maakonna sotsiaalmajanduslikule uue impulsi.

Energeetika valdkonnas võiksid rahvusvahelise kontekstis olla olulised mitu tulevikuprojekti: (võimalikud) Liivi lahe meretuulepargid¹ kui ka Pärnumaad läbiv Soome ja Saksamaa vaheline Põhjamaade-Balti vesinikukoridori idee². Trassi rajamine looks vajalikud eeldused Eesti ühendamiseks Põhjamaade ja Kesk-Euroopa vesinikuturuga ja tugevdaks riigi energiajulgeolekut ja varustuskindlust. Uus taristu - maa-alune vesiniku ülekandetorustik avaks uusi investeerimisvõimalusi nii energiasektoris kui ka tööstuses, seda ka Pärnu maakonnas. Sellega teemaga haakuvad ka viimased selle valdkonna uudised, olgu siis märksõnadeks „vesinikutehas“³, „akupargid“⁴, „andmekeskus“⁵ või „biogaasijaam“⁶.

¹ <https://www.err.ee/1610059015/selgus-liivi-lahe-tuulepargi-elektritrassi-koridor>

² <https://www.err.ee/1610026450/kiik-paralleelse-vesinikutoru-ehitamine-pole-moistlik>

³ <https://www.err.ee/1610018002/norra-ettevõtte-plaanivad-parnumaale-miljardieurost-vesinikutehast>

⁴ <https://www.err.ee/1610036665/energi-rajab-150-miljoni-euroga-kolme-maakonda-akupargid>

⁵ <https://www.err.ee/1610056444/kaks-arendajat-tunnevad-huvi-lihula-kulje-alla-andmekeskuse-rajamise-vastu>

⁶ <https://www.err.ee/1610056708/infortar-avas-halingal-estis-suurima-biogaasijaama>

Üleilmastumise mõõdet kannab ka uue tööstusharu - kaitsetööstuse tekkimine maakonda. Hiljutine uudis⁷, et Pärnumaale Ermistusse rajatavasse kaitsetööstusparki saavad esimeses järgus oma tehased rajada neli ettevõtet – Nitrotol OÜ, Thor Industries Ltd, Frankenburg Technologies OÜ ja Infinitum Strike OÜ omab tähtsust nii riigi kaitsevõime tugevdamise kui ka vastava ekspordi arendamise vaates.

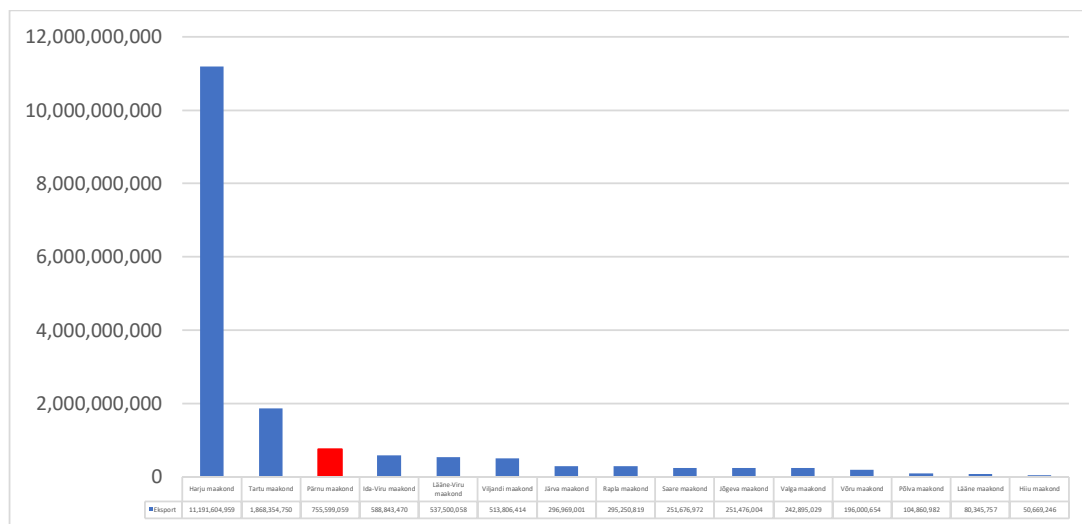
Pärnumaa ambitsioon on olla tuntud ja hinnatud regioon Läänemere ruumis, mille edu põhineb haritud, ettevõtlikel, tervist ja elukvaliteeti väärtustavatel elanikel. Pärnumaa on maakonna arengustrateegia järgi tasakaalustatult arenev maakond, mis loob võimalused vääriliks euroopalikuks eluks maakonna igas paigas. Tasakaalus asustussüsteem tagab elanikele looduslähedase ja kvaliteetse elukeskkonna ning põhiteenuste ja ühiskondliku transpordi kättesaadavuse võimalikult kodu lähedal.

3.1 Väliskaubandus

Maakonna väliskaubandust on siinkohal lahatud eelkõige kaupade ja teenuste ekspordi näitel. Mõlemas näitaja osas on Pärnumaa ettevõtjate panus tuntav, olles maakondade pingereas kolmandal kohal (edestades siinkohal suurema rahvaarvuga Ida-Virumaad). Tulenevalt ettevõtete registreerimise omapäras riigis (suurimad impordiga tegelevad ettevõtted on registreeritud pealinnas) on oluline just maakondade ettevõtjate väliskaubanduse bilansi tasakaalustamisel.

3.1.1 Kaupade eksport

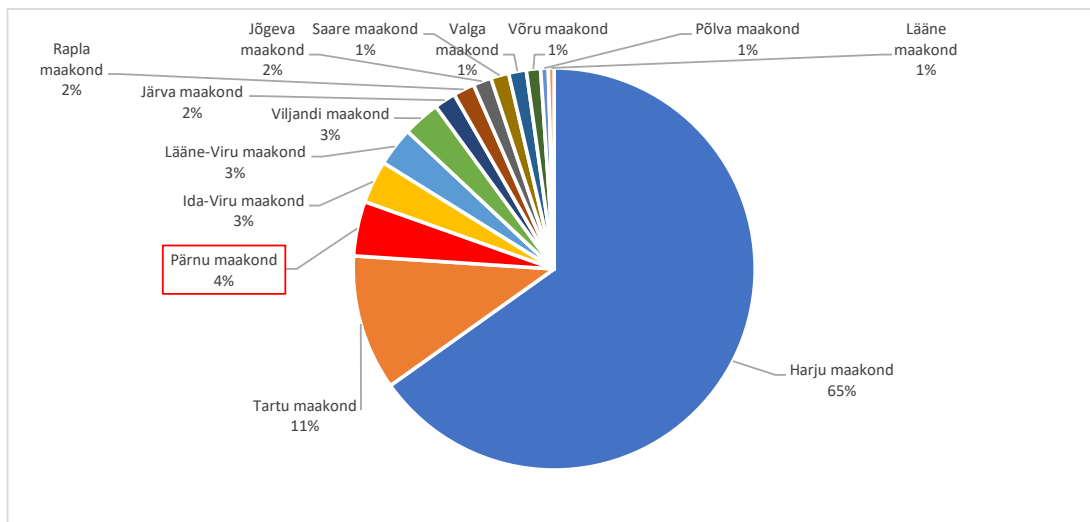
Pärnumaa on kaupade ekspordi mahult olnud aastakümneid kolmandal kohal Eestis. Kaupade ekspordi soodustab soodne asukoht mere ääres (koos regionaalsadamate klassi kuuluva Pärnu sadamaga) ja asukoht Euroopa Liidu tuumalale lähima maismaakonnana. Lisame siia veel kohalike ressursside väärindamise, pikaajalised tööstustraditsioonid ja kohaliku ettevõtliku vaimu.

Joonis 2. Kaupade eksport maakondade lõikes, eurot, 2025. Allikas: Statistikaamet.

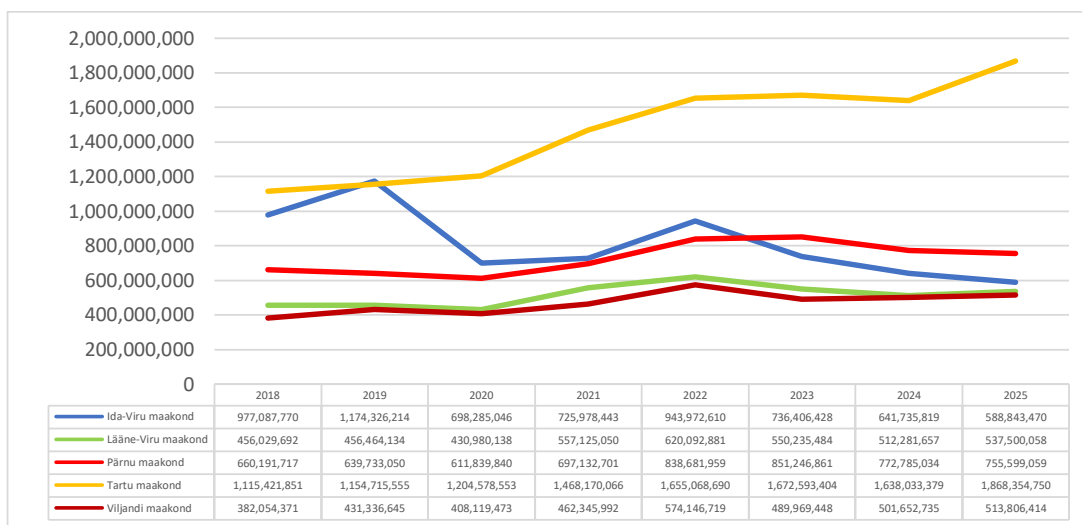
Kaupade ekspordi kujutavad mõlemad arvjoonised toovad väga reljeefselt esile pealinnaregiooni – Harjumaa domineerimise (63% riigi kogunäitajast) selles valdkonnas.

⁷ <https://www.kaitseinvesteeringud.ee/selgusid-parnumaa-kaitsetoostusparki-tulevad-ettevotted/>

Joonis 3. Kaupade eksport maakondade lõikes – osatähtsus kaupade Eesti koguekspordist, %, 2025. Allikas: Statistikaamet.

Maakonna ettevõtete kaupade eksport oli 2025. aastal vastavalt 773 mln eurot (seega oli maakonna ettevõtluse väliskaubandusbilanss positiivne). Nende näitajate pooldest oli Pärnumaa Eesti maakondade seas kolmandal kohal, edestades ligi poolteist korda suurema rahvaarvuga Ida-Virumaad.

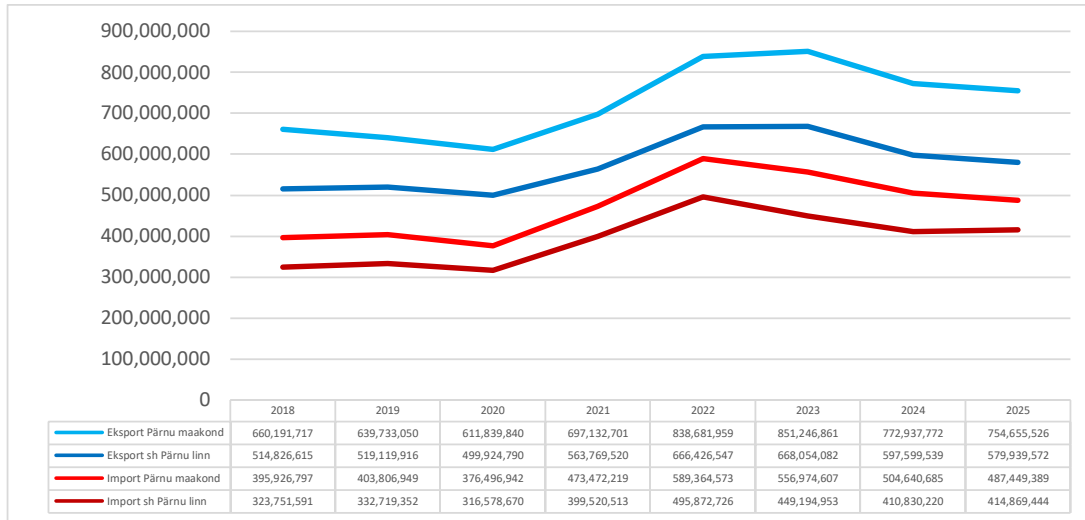
Joonis 4. Kaupade eksport valitud maakondade lõikes, eurot, 2018-2025. Allikas: Statistikaamet.

Tabel 1. Pärnumaa osatähtsus Eesti kaupade ekspordis ja Pärnu linna osatähtsus maakonna ekspordis, %, 2004-2025. Allikas: Statistikaamet.

Pärnumaa osatähtsus Eesti kaupade ekspordis, %																				
Aasta	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
%	5,4	5,0	4,8	5,3	5,1	5,3	4,7	4,0	3,9	4,2	4,3	4,5	4,7	4,7	4,6	4,4	4,3	3,8	3,9	4,7
Pärnu linna osatähtsus Pärnumaa ekspordis, %																				
%	68,8	70,8	68,2	79,8	77,9	76,0	74,3	73,9	74,1	72,6	70,2	69,8	67,8	65,7	78,0	81,1	81,7	80,9	79,5	78,5

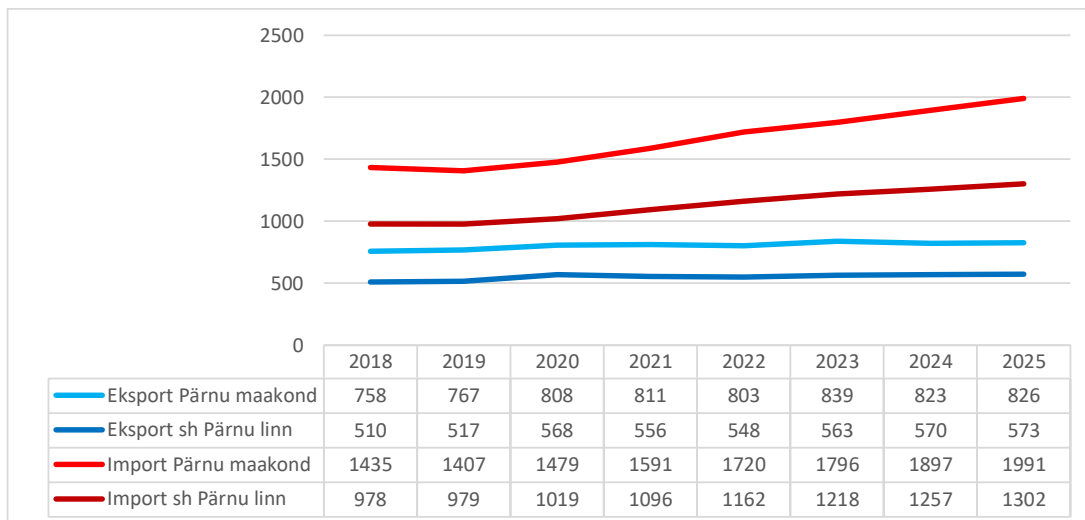
Heites pilgu selle aegreale tuleb tõdeda Pärnumaa osakaalu väikset vähenemist, mis osutab maakonnas valminud toodangu arenguruumile lisandväärtuse kasvatamise osas. Ekspordi osakaal on enamvähem samal tasemel maakonna osakaalule riigi SKP-s.

Väliskaubanduses domineerib väga tugevalt Pärnu linn. Kohaliku omavalitsuse üksuse – Pärnu linna osakaal kasvas hüppeliselt peale 2017. aastal toimunud haldusreformi kui omavalitsusüksuse territoorium suurenas senise Audru, Tõstamaa ja Paikuse valla võrra.

Joonis 5. Kaupade eksport ja import Pärnu maakonnas (sealhulgas Pärnu linnas), eurot, 2018 – 2025. Allikas: Statistikaamet.

Märkus: Arvesse tuleb võtta 2017. aastal toimunud haldusterritoriaalse reformi, millega kaasnes nii Pärnu linna kui ka kogu maakonna suurenemine.

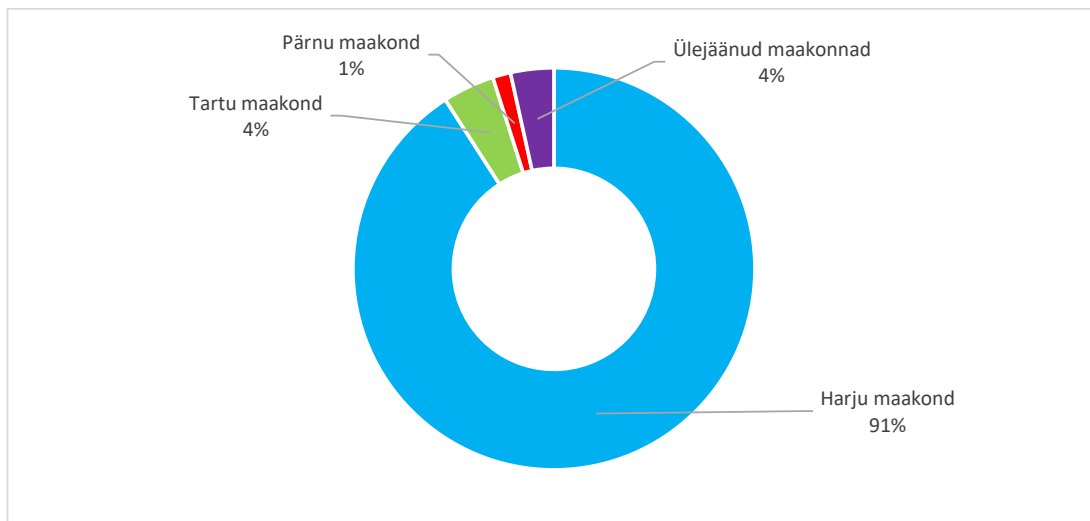

Joonis 6. Kaupade eksport ja import Pärnu maakonnas (sealhulgas Pärnu linnas), majandusüksuste arv, 2018 – 2025. Allikas: Statistikaamet.

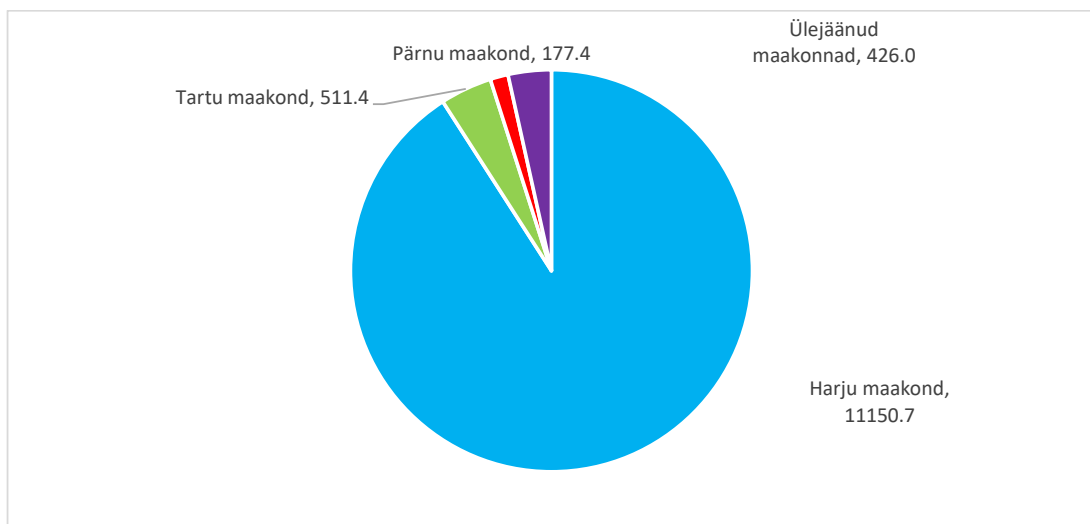
Kui 2004. aastal oli Pärnumaal 418 ekspordiga tegelevat ettevõtet, siis 2018. aastal oli neid juba 758. Eelmisel, 2025. aastal neid veidi rohkem: 826, neist 573 Pärnu linnas.

3.1.2 Teenuste eksport

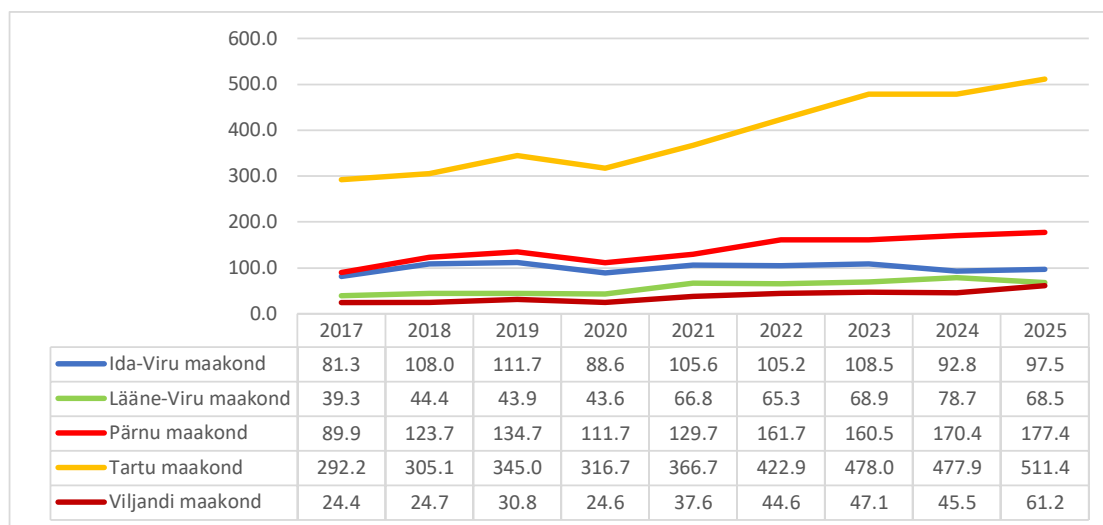
Kuigi praegu jääb Pärnumaal registreeritud ettevõtete teenuste ekspordi maht veel alla kaupade ekspordile: 754 mln eurot vs 177 mln eurot, siis teenuste ekspordi osas on suhteline kasv olnud kiirem. Viimase üheksa aastaga on teenuste ekspordi maht kasvanud ligi kaks korda. Traditsiooniliselt on siinkohal üheks „lipulaevaks“ olnud turismi- ja puhkemajandus, mis oma suuruselt (ja näiteks väliskülaliste arvult) on riigis teisel kohal peale pealinnaregiooni. Väga suur potentsiaal on tehnoloogia sektoril (IT) kui ka loomemajandusel.

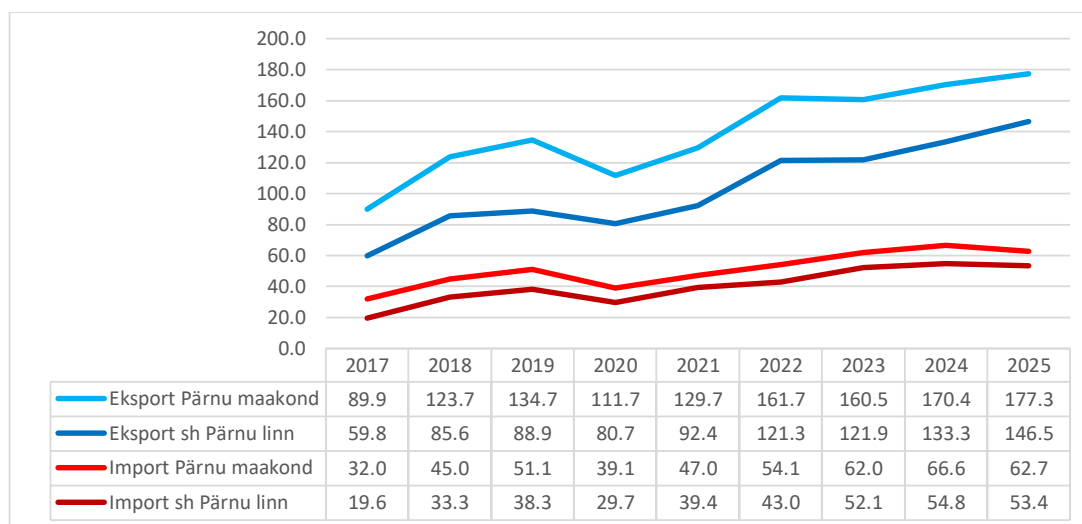
Joonis 7. Teenuste eksport maakondade lõikes – osatähtsus teenuste Eesti koguekspordist, %, 2025. Allikas: Statistikaamet.

Joonis 8. Teenuste eksport maakondade lõikes, mln eurot, 2025. Allikas: Statistikaamet.

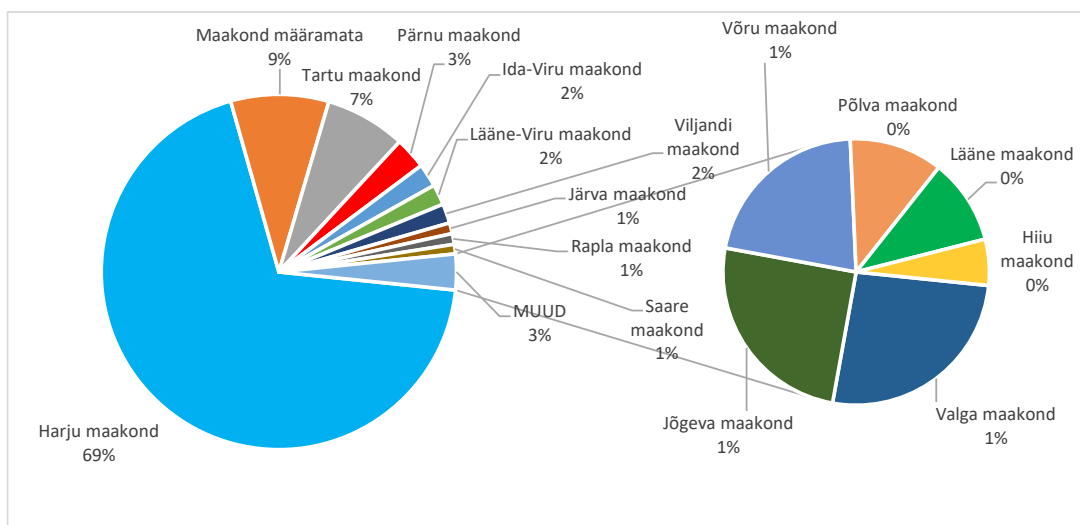
Joonis 9. Teenuste eksport valitud maakondade lõikes, mln eurot, 2017-2025. Allikas: Statistikaamet.

Joonis 10. Teenuste eksport ja import Pärnu maakonnas (sh Pärnu linnas), mln eurot, 2018-2024. Allikas: Statistikaamet. Märkus: Arvesse tuleb võtta 2017. aastal toimunud haldusterritoriaalse reformi, millega kaasnes nii Pärnu linna kui ka kogu maakonna suurenemine.

3.1.3 Kogueksport (kaupade eksport ja teenuste eksport kokku)

Kuigi Pärnumaa koguekspordist moodustab teenuste eksport hetkel veel ligi viiendiku (täpsemalt, 19%) koguekspordist, siis praegusel teenusmajanduse ajastul on suurem kasvupotentsiaal ja kiirem kasv olnud ette näidata teenuste ekspordil. Tähtsad on mõlemad, st ka kaupade eksport, kus kasvu kiirendiks on eksporttoodete lisandväärtuse kasv ja võimalike suurprojektide realiseerumine.

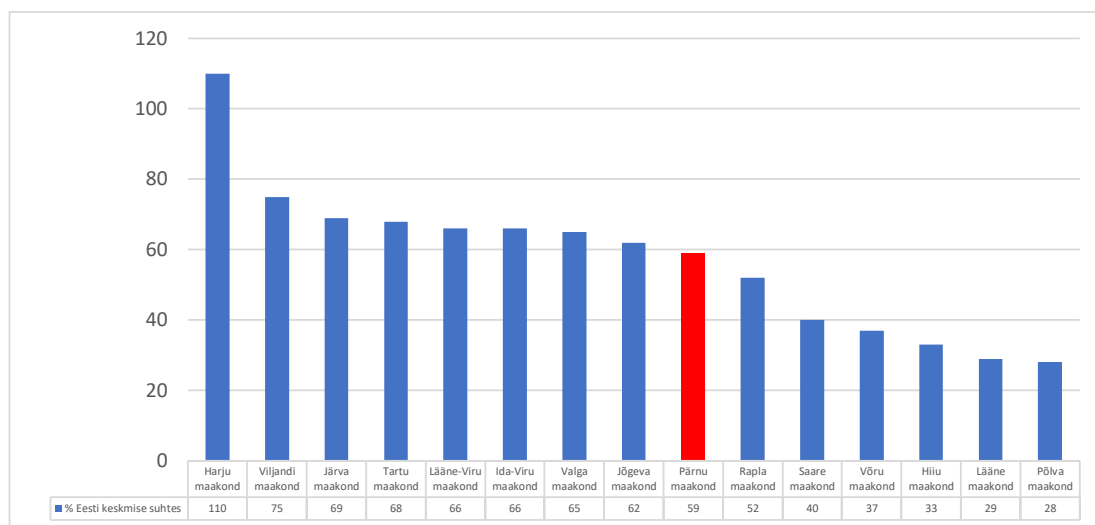

Joonis 11. Kogueksport (kaupade eksport ja teenuste eksport kokku) maakondade lõikes – osatähtsus Eesti kogueksportist, %, 2025. Allikas: Statistikaamet. Märkus: Siia arvjoonisesse on lisatud ka kaubad ja teenused, mille puhul on maakond määratlemata.

Pärnu maakonna kogueksport oli 2025. aastal 932,999 mln eurot. Sellest Pärnu linna arvele langes 726,507 mln eurot ehk 77,9%.

Tabel 2. Kogueksport kogu Eesti ja maakondade lõikes, eurot, 2025. Allikas: Statistikaamet.

Haldusüksus	Kogueksport
Eesti	32 381 871 816
Harju maakond	22 342 304 959
Maakond määramata	2 890 518 643
Tartu maakond	2 379 754 750
Pärnu maakond	932 999 059
Ida-Viru maakond	686 343 470
Lääne-Viru maakond	606 000 058
Viljandi maakond	575 006 414
Järva maakond	317 969 001
Rapla maakond	316 450 819
Saare maakond	281 376 972
Valga maakond	276 095 029
Jõgeva maakond	263 876 004
Võru maakond	225 300 654
Põlva maakond	119 660 982
Lääne maakond	109 245 757
Hiiu maakond	58 969 246

Joonis 12. Regionaalse arengu tegevuskava⁸-i seire: Kaupade ja teenuste eksport (kogueksport) statistilisse profiili kuuluva ettevõtte kohta (v.a FIE-d) Eesti maakondade lõikes, % Eesti keskmise suhtes, 2024. Allikad: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium / Statistikaamet.

3.2 Ekspordi jaotus maakonna siseselt

Maakonna sisene pilt ekspordi osas on traditsiooniliselt olnud maakonnakeskuse suunas kaldu. Seda näitab ka alljärgnev kogu Eestit kajastav joonis.

Ettevõtlus

Käive valdades

Kvartal

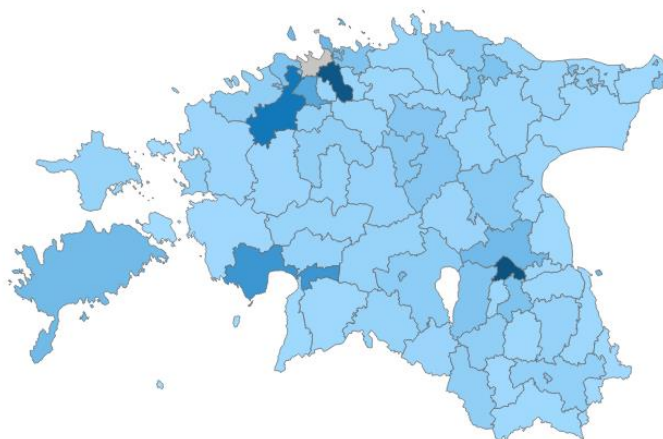
I kv 2025

Maakond, Vald

Multiple selections

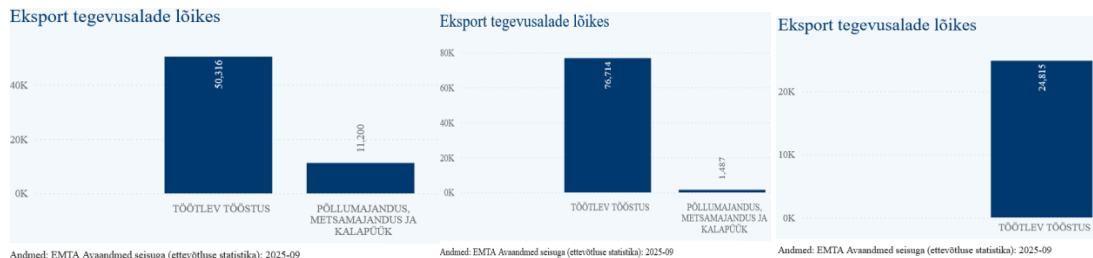
Ettevõtlusvorm

All

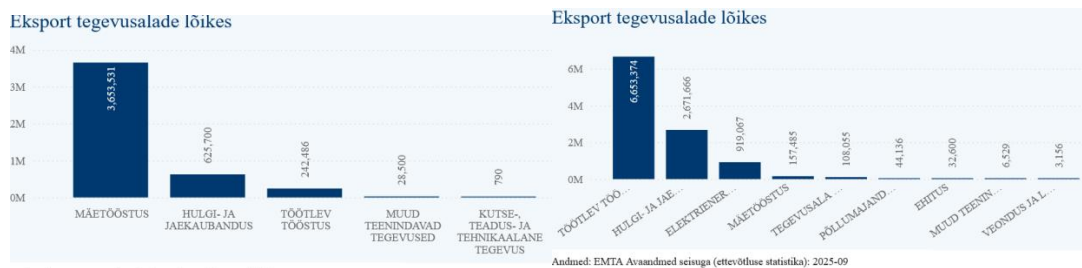

⁸ Regionaalse arengu tegevuskava, vt <https://www.agri.ee/regionaalareng-uhistransport/regionaalareng-ja-poliitika/regionaalpoliitika-kujundamine>

Joonis 13. Ruumiline pilt: Kuvatõmmis ettevõtete ekspordi aktiivsuse kohta Eesti kohalike omavalitsuste lõikes. Seis: 1. kvartal 2025. aasta. Allikas: Maksu- ja Tolliamet, 22.01.2026.

Lääneranna vald: 61 516 eurot Põhja-Pärnumaa vald: 78 201 eurot Saarde vald: 24 815 eurot

Tori vald: 4 551 007 eurot Pärnu linn: 10 596 068 eurot

Joonis 14. Kuvatõmmis: Eksport tähtsaimate valdkondade kaupa Pärnumaa kohalike omavalitsuste lõikes – september, 2025. Allikas: Maksu- ja Tolliamet, 22.01.2026.

Märkus: Häädemeeste ja Kihnu valla kohta andmeid ei edastatud ettevõtete vähesuse tõttu.